

Verborgen spreekster Pauline van Antwerpen pleit voor roze bedrijfsnetwerken

Kom uit de werkkast!

Het is nog lang niet elke homo en lesbo gegeven om volledig uit de kast te komen. Niet alleen in conservatieve milieus, binnen de moslimcultuur of in het leger, maar ook 'gewoon' op de werkvloer. Zelfs bij internationaal opererende multinationals waar je een grensoverschrijdend gedachtegoed zou verwachten, heerst er niet altijd een klimaat waarin anders georiënteerde medewerkers zichzelf kunnen zijn. Voor de gemiddelde Gay Krant-lezer is het waarschijnlijk niets nieuws, maar we zijn in Nederland niet zo tolerant als we denken.

TEKST GUIDO DEN AANTREKKER
FOTO'S KERSTEN VAN DALEN

Pauline van Antwerpen

Pauline van Antwerpen was met haar opleiding klassieke en lichte muziek aan het conservatorium voorbestemd om concertpodia te betreden als zangeres en musicus. Daarvan week ze echter ver af. Het Concertgebouw werd het advocatenkantoor Houthoff Buruma, de chemiereus Akzo Nobel en het Ministerie van Financiën, waar ze als verborgen spreker het personeel op humoristische wijze betreft bij belangrijke bedrijfskwetsies, of hen een gemakkelijke spiegel voorhoudt om groepsgewijs een andere kijk op actuele maatschappelijke issues te bewerkstelligen.

Informatie over de optredens van Pauline van Antwerpen is te vinden op » speakersacademy.nl. Meer informatie over roze bedrijfsnetwerken op » companyprideplatform.org

Cabaretière Pauline van Antwerpen wil ons land toleranter maken. Als zogeheten 'verborgen spreker' houdt ze lezingen bij bedrijven en instellingen, waarin ze op verzoek van de directies het belang van een roze netwerk bepleit. Immers: lesbo's, homo's, biseksuelen en transgenders (LHBT) die 'de last van de kast' van zich kunnen afwerpen, zitten beter in hun vel en presteren daardoor beter. Pauline hoopt dat méér organisaties en hun medewerkers zo'n roze netwerk willen verwelkomen. "Kom uit die werkkast en stap op de rainbow train!"

Angsthazen en struisvogels verenigt u!

Van Antwerpen vertolkt in het dagelijks leven, net als ieder ander mens, meerdere rollen tegelijk. Ze is mens, vrouw, dochter, zus, partner, tante, zelfstandig ondernemer, Amsterdammer, baasje van een hond en nóg minimaal tien keer iemand. En ze is lesbo. Bij die andere rollen zal niemand snel stilstaan – het is gewoon zo. Dat logische inzicht geldt helaas nog altijd niet automatisch voor de geartheid van iemand. Niet alleen binnen de 'clichégroepen' waar dit algemeen aanvaard – is zoals conservatieve en gelovige milieus, maar ook op de werkvloer. Naar schatting is vijf à tien procent van de bevolking homoseksueel. Toch zullen er, binnen organisaties met bijvoorbeeld achthonderd medewerkers, niet eenvoudig openlijk veertig tot tachtig roze neuzen te tellen zijn. Het blijft opmerkelijk dat binnen bedrijfsculturen werknemers bijna alles weten van elkaar (van het overspel van die twee van de crediteurenadministratie tot de vakantiebelevissen van Piet van de postkamer), maar vaak één van de meest essentiële elementen van iemands 'zijn' onbekend blijft. Wereldwijd zit er nog heel wat personeel in de kast; mensen die nog eerder hun pincode zouden prijsgeven dan hun seksuele identiteit! Dat medewerkers die niet volledig zichzelf kunnen zijn

Win

nooit optimaal zullen kunnen functioneren, dringt langzaam ook door in de directiekamers – waar statistisch gezien natuurlijk óók al de nodige kastbewonende gays moeten verblijven. De interesse in de merites die een roze netwerk binnen een organisatie oplevert, is groeiende. Als LHBT's op hun werk herkenning bij elkaar vinden en gezamenlijk uitdragen dat ze zo zijn, heeft dat een positief effect op de openheid, en de mate waarin die medewerkers zich gelukkig zullen voelen. Iets dat heel natuurlijk zou moeten zijn, namelijk te allen tijde jezelf mogen en kunnen zijn, wordt op die wijze eindelijk ook door deze groep ervaren.

Terug naar Pauline van Antwerpen. Als verborgen spreker (iemand die vermomd als een kennelijke deskundige een lezing geeft over een specifiek onderwerp) heeft zij, van huis uit cabaretière, de nodige ervaring met personeel dat zich in de werkkast verschuilt. De afgelopen anderhalf jaar hield Pauline – als de Vlaamse lesbische Fabienne van Gent – een met het nodige enthousiasme besproken lezing over het nut van roze netwerken voor onder meer het FNV en het UWV.

FNV-voorzitter Agnes Jongerius woonde Pauline's lezing bij en noemde het "een hilarisch optreden dat regelmatig in de lach doet schieten, veel informatie geeft en ook nog tot nadenken stemt." Pieter Ghijsen, staf-arbeidsdeskundige bij het UWV: "Je merkt bij het oprichten van een roze netwerk dat dit onderwerp nog steeds gevoelig ligt, zowel bij hetero's als bij homo's. Pauline slaagt erin om op een aansprekende, ludieke maar ook indringende wijze het nut en de noodzaak van een roze netwerk zichtbaar en bespreekbaar te maken bij een breed publiek. Haar bijdrage heeft zeker geholpen om ons roze netwerk, Gay UWV Pride, hier stevig op de kaart te zetten."

Gezien dit aanstekelijk enthousiasme vroeg Gay Krant aan Pauline om, aan de hand van een aantal stellingen, toe te lichten waarom roze netwerken zo hard nodig zijn, ook in Nederlandse organisaties.

Hetero's zijn op hun werk open over hun privéleven, LHBT's doorgaans niet.

"Praten over je relatie is praten over intimiteit. Dat is iets dat je als gay m/v niet zo snel doet met die collega aan de overkant van je bureau. En als je nog in de kast zit al helemaal niet! Hetero's ervaren dat 'probleem' niet – die hoeven niets uit te leggen. Op kantoor hebben niet-hetero's vaker iets van: 'Wat ik thuis doe gaat niemand iets aan!' Maar daaraan ten grondslag ligt meestal een dieper motief: de angst om je kwetsbaar op te stellen als sociale minderheid. Ik durf het bijna een vorm van zelfhaat te noemen als medewerkers hun voorkeur niet openbaar maken. Je sluit jezelf dan af van de problemen die er juist nog steeds zijn omdat mensen niet eerlijk voor hun identiteit uitkomen. Terwijl dat werkelijk niets is om je voor te verbergen. Integendeel: in een workshop met werknemers van het UWV bleek dat degenen die hun identiteit de normaalste zaak van de wereld vinden en dat naar de buitenwereld ook zo uiten, doorgaans de minste problemen hebben, zowel privé als op het werk. Dus, angsthazen en struisvogels, verenigt u! Kom uit de werkkast en presenteer jezelf zoals je werkelijk bent – door de groepsolidariteit binnen

een roze bedrijfsnetwerk zul je je alleen maar sterker voelen."

Door groepsvorming bereik je toch juist het tegenovergestelde als je juist 'normaal' gevonden wilt worden? Er is binnen bedrijven toch ook geen apart netwerk voor Aziaten, rokers, bril- en beugeldragers?

"Toen vorig jaar op een UWV-intranetforum de komst van een roze netwerk werd aangekondigd, volgden de nodige reacties. Veel mensen vroegen zich af of een roze netwerk wel nodig was. Ze waren óf zelf homo en zeiden geen last te hebben van discriminatie, óf ze waren hetero en leefden in de veronderstelling dat LHBT's bij het UWV volledig geaccepteerd zijn. Los daarvan waren er reacties waarin de afzenders enigszins spottend vroegen of er nu voor elke minderheid een groep gevormd moest worden? Er werden, en ik mag aannemen met goedbedoelde ironie, groepen genoemd als Marokkanen, mensen met een bril, snor of baard, dikke mensen, rokers, enzovoort. In mijn speech werp ik daar, eveneens ironisch, een ander licht op. Er worden geen Marokkaanse meisjes door hun familie verstoten nadat ze hebben opgebiecht dat ze... Marokkaans zijn! Als je Marokkaans bent, is je familie dat ook; thuis ben je geen allochtoon. Terwijl seksuele minderheden doorgaans geboren worden uit hetero-ouders, die hun kind niet altijd liefhebben zoals het is. Iemand met een bril krijgt misschien wel eens een scheldwoord naar zijn hoofd geslingerd. Maar er is niemand die vraagt: 'Wat zeiden je ouders toen je vertelde dat je een bril moest?' Laat staan dat de brildrager antwoordt: 'Mijn vader riep dat ik eeuwig in de hel zal branden, en moeder loopt alleen nog maar te huilen en te bidde'. Totdat zulke gevoelens en vooroordelen volledig vervaagd zijn, zijn roze netwerken geen overbodige luxe. Zelf heb ik een moeder die het feit dat ze nota bene twee lesbische dochters heeft, relaxed ondergaat. Ze zegt altijd dat ze niet kan brieven of haken, maar pottenbakken des te beter. Zoveel mazzel heeft niet iedereen die uit de kast komt."

Voor biseksuelen is het nóg lastiger om uit de kast te komen op kantoor – zij worden niet alleen door hetero's gediscrimineerd. "Mijn eigen lief riep ooit: 'Van biseksualiteit snap ik niets, en ik vind het ook niets!' Toen zei ik: 'Er zullen ook mensen zijn die jouw voorkeur niet begrijpen, en toch wil je dat ze jou nemen zoals je bent.' Voor een buitenstaander is het misschien ook wel verwarrend dat je op meerdere manieren biseksueel kunt zijn. Er zijn bi's die hun hele leven bij dezelfde partner blijven, anderen switchen in de loop der tijd – dan weer een man, dan weer een vrouw. Anderen zijn pas gelukkig in een driehoeksverhouding. Maar hoe dát valt op de werkvloer? Daar is nog veel te winnen, denk ik."

De T staat toch voor transseksueel, of niet?

"Er is ook nog veel onwetendheid over de diversiteit onder de T. In een notendop: Travestieten doen aan *cross dressing*, transseksuelen voelen zich niet thuis in hun lichaam en ondergaan een volledige geslachtsverandering. Transgenderisten kunnen zich man en vrouw tegelijk voelen, of soms man, en soms vrouw, of verenigen een geheel eigen mix van mannelijke en vrouwelijke elementen. Van de groep transseksuelen zit een aanzienlijk percentage in de kast; zij worden ook wel de nomaden van de samenleving genoemd, omdat ze na de

Vooraf bij homomannen ligt de nadruk altijd zo op het seksuele, wordt gezegd.

Hetero's op kantoor lopen daar toch ook niet steeds mee te koop?

"Ten eerste, homo's verschillen onderling net zo sterk als hetero's in de beleving van, en de behoefte aan seks. Ik ken genoeg homo's die nooit een voet in de darkroom zouden zetten. *But so what?* Er zijn toch ook genoeg hetero's die veel met seks bezig zijn? De nadruk op het seksuele wordt in de werksfeer meestal door anderen gelegd. Niet alleen homomannen, maar ook vrouwelijk uitzienende lesbiennes zijn vaak het slachtoffer van seksueel getinte grappen. Ze verzuimen vaker dan gemiddeld, komen ook minder hetero en leefden in de veronderstelling dat LHBT's bij het UWV volledig geaccepteerd zijn. Los daarvan waren er reacties waarin de afzenders enigszins spottend vroegen of er nu voor elke minderheid een groep gevormd moest worden? Er werden, en ik mag aannemen met goedbedoelde ironie, groepen genoemd als Marokkanen, mensen met een bril, snor of baard, dikke mensen, rokers, enzovoort. In mijn speech werp ik daar, eveneens ironisch, een ander licht op. Er worden geen Marokkaanse meisjes door hun familie verstoten nadat ze hebben opgebiecht dat ze... Marokkaans zijn! Als je Marokkaans bent, is je familie dat ook; thuis ben je geen allochtoon. Terwijl seksuele minderheden doorgaans geboren worden uit hetero-ouders, die hun kind niet altijd liefhebben zoals het is. Iemand met een bril krijgt misschien wel eens een scheldwoord naar zijn hoofd geslingerd. Maar er is niemand die vraagt: 'Wat zeiden je ouders toen je vertelde dat je een bril moest?' Laat staan dat de brildrager antwoordt: 'Mijn vader riep dat ik eeuwig in de hel zal branden, en moeder loopt alleen nog maar te huilen en te bidde'. Totdat zulke gevoelens en vooroordelen volledig vervaagd zijn, zijn roze netwerken geen overbodige luxe. Zelf heb ik een moeder die het feit dat ze nota bene twee lesbische dochters heeft, relaxed ondergaat. Ze zegt altijd dat ze niet kan brieven of haken, maar pottenbakken des te beter. Zoveel mazzel heeft niet iedereen die uit de kast komt."

Voor biseksuelen is het nóg lastiger om uit de kast te komen op kantoor – zij worden niet alleen door hetero's gediscrimineerd. "Mijn eigen lief riep ooit: 'Van biseksualiteit snap ik niets, en ik vind het ook niets!' Toen zei ik: 'Er zullen ook mensen zijn die jouw voorkeur niet begrijpen, en toch wil je dat ze jou nemen zoals je bent.' Voor een buitenstaander is het misschien ook wel verwarrend dat je op meerdere manieren biseksueel kunt zijn. Er zijn bi's die hun hele leven bij dezelfde partner blijven, anderen switchen in de loop der tijd – dan weer een man, dan weer een vrouw. Anderen zijn pas gelukkig in een driehoeksverhouding. Maar hoe dát valt op de werkvloer? Daar is nog veel te winnen, denk ik."

Met een roze netwerk maak je een vuist in een tijd waarin de rechten van homo's nog lang niet wereldwijd vanzelfsprekend zijn. Internationale bedrijven moeten voorop lopen! "Helemaal mee eens. Er zijn nog steeds landen waar je als homo de doodstraf kunt krijgen. Daar komt bij: we zijn een bijzondere minderheidsgroep, omdat je 'het' niet altijd aan ons ziet. Wij kunnen er dus voor kiezen om in de kast te blijven. Voor veel andere minderheden is dat onmogelijk. Als je zwart bent, kun je niet doen alsof je wit bent." Lachend: "Nou ja – wijlen Michael Jackson daargelaten dan. Andere minderheden leren van jongs af aan dat ze nu eenmaal zijn wie ze zijn en dat ze daar niet voor kunnen weglopen. Toch conformeren velen zich nog steeds aan de 'norm', uit angst er niet bij te horen. Tegen die mensen wil ik graag zeggen: 'Alleen als je jezelf durft te zijn, kan je omgeving bewust ervaren dat je inderdaad veel meer bent dan je seksuele voorkeur. En ook al is die anders, je hebt net zo goed het recht om jezelf te zijn.'"

operatie vaak alle oude banden verbreken om een heel nieuw leven te beginnen."

Homo ben je thuis – homo ben je niet op je werk!

"Draai dat nou eens om! Hetero ben je thuis, hetero ben je niet op je werk – hoe onzinnig klinkt dat? Niemand stoort zich eraan als een hetero op zijn werk vrijuit vertelt over zijn huwelijk, vakantie of nieuwe verliefdheid. Maar of dat voor homo's en lesbo's ook geldt? Dat is een belangrijke vraag die iedereen zichzelf mag stellen. Mensen realiseren zich vaak niet dat ze niet alleen óns raken met hun vooroordelen. Ook onze naasten worstelen ermee. Laatst sprak ik een meisje dat openlijk dochter is van, zoals ze zelf zegt, 'twee lesbische moeders'. Als zij haar arm om een vriendinnetje heen slaat, is er altijd wel een klaggenoot die pesterij roept: 'O, is het erfelijk?' Het maakt niet uit hoe vaak ze iedereen verzekert dat ze 'zelf ontzettend hetero is', er wordt constant op haar gelet. Dat vind ik echt heel droevig."